

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Hejwowska
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 2 sierpnia 2017 r. w Lublinie

sprawy T. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do świadczenia przedemerytalnego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 7 listopada 2016 r. sygn. akt VIII U 981/16

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok w ten sposób, że początkową datę prawa do świadczenia przedemerytalnego ustala na dzień(...);

II. oddala apelację w pozostałym zakresie.

Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Barbara Hejwowska Krystyna Smaga

III AUa 31/17

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 11 lipca 2016 roku odmówił T. R. prawa do świadczenia przedemerytalnego. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że z przedłożonej dokumentacji wynika, że wnioskodawczyni posiada nieruchomości rolne o łącznej powierzchni 2,8780 ha przeliczeniowe w związku z tym w świetle art. 4 ust. 1 pkt. 4 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych brak jest podstawy do przyznania świadczenia.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniosła T. R. podnosząc, że decyzja jest bezzasadna bowiem posiada działki lub udziały w nich o łącznej powierzchni 2,56 ha jednak z tego grunt o powierzchni 1, 485 ha jest wydzierżawiony.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 7 listopada 2016 roku zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił T. R. prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia(...)

Sąd Okręgowy ustalił, że T. R., ur. (...), złożyła w dniu(...)wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego. Do wniosku dołączyła:

- świadectwo pracy, z którego wynikało, że była zatrudniona od 20 marca 2015 roku do 11 października 2015 roku a stosunek pracy został rozwiązany na mocy porozumienia stron w związku ze zmniejszeniem zatrudnienia z przyczyn dotyczących zakładu pracy- likwidacja stanowiska pracy z przyczyn ekonomicznych,

- zaświadczenie z Powiatowego Urzędu Pracy o pobieraniu od 12.10.2015 roku do 8.04.2016 roku zasiłku dla bezrobotnych, jest nadal zarejestrowana, w okresie pobierania zasiłku nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

- dokumenty dotyczące zatrudnienia na podstawie, których organ rentowy uznał za udokumentowany staż pracy wnioskodawczyni w ilości 15 lat 9 miesięcy i 3 dni okresów składkowych, 5 lat 3 miesiące i 1 dzień okresów nieskładkowych oraz 8 lat 11 miesięcy i 26 dni okresów uzupełniających tj. łącznie 30 lat.

Ponadto z zaświadczenia Wójta Gminy G. z dnia (...) wynikało, że według rejestru na podatek rolny T. R. jest współwłaścicielem w 1/2 części gruntu o powierzchni 1,33 ha fizyczne, 0,8620 ha przeliczeniowe, właścicielem gruntu o powierzchni 0,82 ha fizyczne, 0,6325 przeliczeniowe oraz natomiast co do gruntu o powierzchni 2,15 ha fizyczne, 1,3835 ha przeliczeniowe figuruje pod pozycją współmałżonek. Natomiast w zaświadczeniu z dnia 28 czerwca 2016r Urząd Gminy wskazał, że T. R. poprzednie nazwisko S. jest właścicielem z R. S.nieruchomości rolnej zabudowanej położonej w obrębie W. o powierzchni 2,15 ha fizyczne co stanowi 1,3835 ha przeliczeniowe.

Sąd Okręgowy orzekł, że zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 170 ze zm.) prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje kobiecie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 55 lat oraz posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 30 lat.

W myśl art. 2 ust. 3 tej ustawy świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki:

1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna;

2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych;

3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180-dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Natomiast art. 4 ust. 1 pkt. 4 cytowanej ustawy stanowi, że prawo do świadczenia przedemerytalnego ustaje z dniem nabycia prawa własności lub objęcia w posiadanie (samoistne lub zależne) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych przekraczających 2 ha przeliczeniowe albo współwłasności nieruchomości rolnej, jeżeli udział przekracza 2 ha przeliczeniowe.

Oceniając przesłanki negatywne uniemożliwiające nabycie prawa do świadczenia przedemerytalnego z przepisu art. 4 ust. pkt. 1 cyt. ustawy Sąd zwrócił uwagę, że przepis ten wymienia w pierwszej kolejności własność nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowe. Na tych samych zasadach co właściciel, że świadczenia przedemerytalnego nie może korzystać współwłaściciel nieruchomości rolnej w części ułamkowej, o ile jego część daje się określić ułamkiem odpowiadającym co najmniej powierzchni 2 ha przeliczeniowe.

Okolicznością bezsporną jest, że T. R. jest właścicielem nieruchomości o powierzchni 0,6325 ha przeliczeniowe oraz współwłaścicielem w 1/2 części nieruchomości rolnej o powierzchni 0,8620 ha przeliczeniowe.

Natomiast nieruchomość o powierzchni 1,3835 ha przeliczeniowe stanowi współwłasność z byłym mężem R. S.. Niewątpliwie nieruchomość stanowiąca wspólność majątkową małżeńską jest współwłasnością łączną to znaczy bezudziałową. Jednakże wnioskodawczyni nie pozostaje w związku małżeńskim z R. S., jest po rozwodzie i zawarła nowy związek małżeński. Współwłasność łączna nie jest samoistnym stosunkiem prawnym i jest związana z podstawowym stosunkiem prawnym o charakterze osobistym. Z chwilą ustania stosunku podstawowego np. małżeństwa współwłasność łączna zamienia się we współwłasność w częściach ułamkowych. Z tego względu w ocenie Sądu należy uznać, że wnioskodawczyni przysługuje udział w 1/2 części w tej nieruchomości tj. 0,6918 ha przeliczeniowe.

Razem z wymienionymi wyżej nieruchomościami o powierzchni 0,6325 ha przeliczeniowe (własność w całości) i udziałem 1/2 części tj. 0,4310 ha przeliczeniowe (w nieruchomości 0,8620 ha) łącznie T. R. jest właścicielem i współwłaścicielem gruntów rolnych o powierzchni 1, 7535 ha przeliczeniowe.

Natomiast argumentacja odwołującej, że wydzierżawiła część gruntów zdaniem Sądu Okręgowego nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia bowiem faktyczne niewykonywanie przez właściciela lub współwłaściciela działalności rolniczej z wykorzystaniem nieruchomości nie uzasadnia przysługiwania prawa do świadczenia przedemerytalnego w sytuacji gdy ma on potencjalną możliwość prowadzenia działalności rolniczej i osiągnięcia środków utrzymania.

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., zaskarżając wyrok w całości.

Wyrokowi zarzucał:

1. naruszenie prawa materialnego art.2 ust.1 pkt 1 oraz art.7 ust.1 w związku z art.4 ust.1 pkt 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych przez przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego od dnia złożenia wniosku o to świadczenia;
2. sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, że po stronie wnioskodawczyni nie występuje negatywna przesłanka nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego, tj. że wnioskodawczyni nie jest właścicielem i współwłaścicielem gruntów ornych o powierzchni ponad 2 hektary przeliczeniowe.

Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania. W uzasadnieniu apelacji podniósł dodatkowo, że data przyznania świadczenia została ustalona z naruszeniem przepisu art.7 ust.1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, wyłącznie w odniesieniu do daty początkowej prawa do świadczenia ustalonego zaskarżonym wyrokiem. Zgodnie z przepisem art.7 ust.1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych prawo do świadczenia przedemerytalnego ustala się na wniosek osoby zainteresowanej od następnego dnia po dniu złożenia wniosku wraz z wymaganymi dokumentami. Bezsporną okolicznością jest fakt, że wniosek wnioskodawczyni

o ustalenie świadczenia przedemerytalnego został złożony w dniu (...), a zatem prawo do świadczenia powinno zostać przyznane od dnia(...).

Z tych względów zaskarżony wyrok podlega zmianie w części dotyczącej daty przyznania świadczenia i Sąd Apelacyjny na podstawie powołanego powyżej przepisu oraz art.386 § 1 KPC orzekł jak w punkcie I sentencji.

W pozostałym zakresie apelacja jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd Okręgowy oceniając stan faktyczny uznał, że nie zachodzą przesłanki do zastosowania przepisu art. 4 ust. pkt. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Sąd zwrócił uwagę, że przepis ten wymienia w pierwszej kolejności własność nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowe. Na tych samych zasadach co właściciel, że świadczenia przedemerytalnego nie może korzystać współwłaściciel nieruchomości rolnej w części ułamkowej, o ile jego część daje się określić ułamkiem odpowiadającym co najmniej powierzchni 2 ha przeliczeniowe. Sąd Apelacyjny podziela argumentację prawną Sądu Okręgowego co do braku podstaw do przyjęcia, że wnioskodawczyni jest właścicielką w niepodzielnej części gospodarstwa rolnego, które w czasie trwania jej pierwszego małżeństwa było objęte wspólnością majątkową i tym samym, że obszar jej nieruchomości rolnej przekracza graniczną normę 2 ha. Sąd Okręgowy prawidłowo zinterpretował przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, regulujące stosunku majątkowe małżonków po ustaniu małżeństwa. Z chwilą ustania wspólności majątkowej małżeńskiej współwłasność łączna przekształca się we współwłasność ułamkową, do której stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności majątku spadkowego (art. 46 k.r.o. w zw. z art. 1035 k.c.)

O ile wspólność majątkowa małżeńska ma charakter wspólności łącznej (bezzudziałowej) i pozostaje w ścisłym związku ze stosunkiem podstawowym, jakim jest małżeństwo, co implikuje wiele następstw (np. niemożliwość rozporządzania ani zobowiązania się do rozporządzenia przyszłym udziałem, określone w prawie rodzinnym zasady zarządu majątkiem wspólnym), to po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej mamy do czynienia z masą majątkową składającą się z rozmaitych uprawnień, która najbardziej zbliżona jest do wspólności łączącej osoby dochodzące do dziedziczenia po jednym spadkodawcy - stąd odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku. Z chwilą ustania wspólności majątkowej małżeńskiej powstaje majątek, w którym udziały osób współuprawnionych określone są ułamkiem. Podobnie jak przy współwłasności ułamkowej mają one charakter udziałów idealnych. Sytuacja współuprawnionych nie jest już regulowana przepisami prawa rodzinnego (z wyjątkiem art. 43 i 45 k.r.o.), ale prawa spadkowego i prawa rzeczowego (art. 1035 k.c. w zw. z art. 199 i n. k.c. i art. 46 k.r.o.).

Okoliczność ta oznacza, że mimo braku podziału majątku wspólnego z pierwszym mężem – wnioskodawczyni w dotychczasowym gospodarstwie objętym wspólnością majątkową w czasie trwania małżeństwa, po jego ustaniu jest traktowana jak każdy współwłaściciel, a więc obliczona dla potrzeb ustawy o świadczeniach przedemerytalnych powierzchnia gospodarstwa rolnego odnosi się wyłącznie do jej udziału w 1/2 części.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela wnioski prawnicze zawarte w motywach zaskarżonego wyroku. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba ich powtórzenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1997 roku II UKN 61/97 – OSNAPiUS 1998/3/104, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku I PKN 339/98 – OSNAPiUS 1998/24/776). Podnieść należy dodatkowo, że skarżący argumentami przytoczonymi w apelacji w żaden sposób nie podważył zasadności stanowiska Sądu pierwszej instancji. Apelacja zawiera bowiem jedynie własną interpretację przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego co do statutu majątku wspólnego po ustaniu wspólności małżeńskiej odmienną od przyjętej przez Sąd Okręgowy i nie znajdującą potwierdzenia w treści tych przepisów.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok w pełni odpowiada przepisom prawa, dlatego apelacja w pozostałej części nie może być uwzględniona i na mocy art.385 KPC orzekł, jak w sentencji.